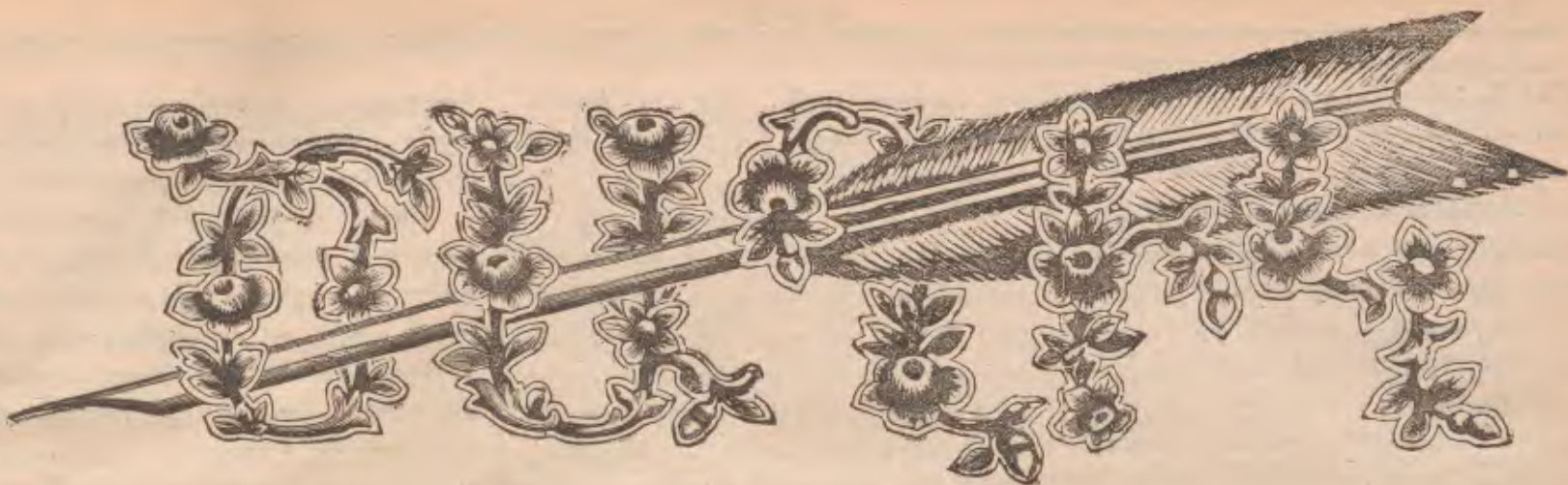

ՀԱՆԴԵՍ

40 ՓԱՐԱ

ԱՅԳԱՅԾՆ ԵՒ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՓԱՐԱ 40

ԾԱՂԻԿ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեհար-
քի եւ Շաբաթ օրերն: — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է
100 դրոս արծաթ: — Վեցամսեայն 50. — Դաւանաց համար 115 դրոս:
Վեցամսեայ 60. — Ծանուցման տղը 5 դրոս:

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել
Առ Արսոնաէր եւ Տնօրէն Անտոն Սահեան,
Էսկի Զապրիյէ ճատուսի Նշան Է.Ֆ. Պէրպէրեանի Տպարանն:
Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք եւ չեն տրուիր:

ԹԻԻ 196 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՄԱՐՏ 8 ԶՈՐԵ-ԲԵՏԱՐԹԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեծ պահք. — Հայր եւ որդի ցոյց տալու
Արամ էֆէնտիք Գալաֆեան. — Քարսիւրտ
մայրը. — Աննայանա. — Ասկէ անկէ. — Տիւ-
ալը չարապ. — Գիտակ սնու. — Նշանաւոր
հաւաքածոյք. — Ձէլմէ մէյտանը մուհ քէ-
մէի:

ՄԵԾ ՊԱՀՔ

Գ.

Նախորդ օրուան հարաւային տա-
քուկ հողմին եւ փոթորիկին յաջորդած
էր հիւսիսային սաստիկ շունչ քամին.
կարծես թէ պիտի ձիւնէր. ամէն ոք
կանուխ իր տունը երթալ կ'աճապա-
րէր, մինչդեռ ածխավաճառք ալ ի-
րենց խանութներուն առջեւ կեցած
ձեռքերնին կը չիւնէին, մութը կամաց
կամաց կոխել սկսաւ եւ քիչ ատենէն
ամէն բան անտեսանելի դարձաւ եւ
վերջապէս կեցած տեղերնիս մերքունն
ալ տարաւ. կերեւայ թէ բաւական ա-
տեն քնացեր ենք, երբ շշկոցի ձայ-
ներէ սարսափահար արթնցանք:

Մէկ կողմէն ցուրտը եւ միւս կող-
մէն տիրած մթութիւնը, նա մանա-
ւանդ մերթ խիստ մօտէն եւ մերթ
հեռուէն խուռած ազմուկն ու շփոթը

բոլորովին ապշեցուցին եւ առ ահի ե-
ղած տեղերնիս անշարժ մնալ պար-
տաւորեցին զմեզ. մանաւանդ թէ
խիստ մօտէն ոտնաձայներ կը լսուե-
ին, կը մտնէին կերնէին, կերթային,
կուգային, ուսկից կը գուշակէինք թէ
մէկէ աւելի եւ շատ աւելի մարդիկ կը
գտնուէին տան մէջ. բայց ո՞վ էին ա-
սոնք, արդեօք գողեր, որ գիշեր-
ուան մթութեան մէջ տունը կողոպ-
տելու եկած էին. անկարելի բան,
որովհետեւ Մեծ Պահքի տանը մէջ բան
մ'ալ չկար, արդէն կողոպտուած լը-
մնցած էր:

Մինչդեռ մենք այս տխուր խոր-
հրդածութեամբք գտնուած տեղեր-
նիս թըրըլ թըրըլ կը գողայինք, խիստ
մօտէն եւ խիստ կամայ ձայն մը լըսե-
ցինք որ կըսէր.

— Կը քնանայ, ժամ յառաջ խեղ-
դելու մէջէն ելնելու է:

— Կայնէ նայինք, առաջ չուան մը
կտնանք աէ, խղդեղը դուրսն բան է.
պատասխանեց երկրորդ ձայն մը:

Ո՞վ սոսկմանս. խեղդել. բայց ո՞վ
անշուշտ զին. . . ահ, անէ՛ծք, հա-
ղար անէ՛ծք, հաղիւ մէկ վտանգէն ա-
զատած, երկրորդ մը կսպառնար
ինձ. ի՞նչ կրնայի ընել. փախիլ, գի-
շերուան մթութեան մէջ, այս ալ ան-

կարելի էր. ճար չկար, կամայ ալա-
մայ խոնարհելու էր ճակատագրին առ-
ջեւ:

Այսպիսի խորհրդաւոր վայրկեան-
ներու մէջ ի՞նչ որ կրնայ դգալ մարդ-
մը, ամբողջը զգացինք մենք ալ եւ
հէօնկիւր հէօնկիւր լալ սկսանք. նո-
րէն ականջ տուինք, բայց բան մը չը
լսեցինք. ոտնաձայները, շշկոցները,
ամէն բան դադրած, խոր լուութիւն
մը միայն կը տիրէր. սիրտ առինք,
մխիթարուեցանք, կարծելով թէ երազ
տեսած ենք. քիչ մը ատեն եւս ան-
ցաւ եւ թմրութիւնը պաշարելով զմեզ,
սկսանք մրտիւնել. բայց հազիւ քանի
մը վայրկեաններ անցած էր, ահեղ եւ
սոսկալի ձայն մը նորէն տալի տուրու
հանեց մեզ, որ «օգնութիւն, օգնու-
թիւն» կը պօռար:

Այս ձայնին անմիջապէս յաջորդե-
ցին տապալտումներ, գոռում գոչում-
ներ, վազողներու ոտնաձայներ ու պօ-
ռալ կանչելներ, այնպէս որ կարծես
թէ վերջին դատաստանին օրն էին:
Մութ էր, բան մը չէր տեսնուեր,
բայց սկսաւ խուլիլ ձայն մը որ կըսէր:

— Կեցիք, անօրէն ստահակը, խու-
ճապողք թշնամիք, վատասիրտ դա-
ւաճանք, է՛ր համարձակեալ յանդըգ-
նինք խըղ պողումի բերել լաւերորեալ

Մեծ Պահանջ . թողէ՛ք և բարձե՛ք չուանընայն , զոր թողեալ իցէ՛ք ի վզինորա :

—Անկաշառ և անխուսաբելի դատաւորն՝ մեծ և ահաւոր դատաստանաւ վճիռս տուեալ է վասն խեղդամահ սպանանելոյ և ուճուտը վերցնելոյ Մեծ Պահանջին , զի չարիս բազումս պատճառեցէ , մարդիկք քէյֆսիդ միղած արասցէ և հիւանդութիւնքն բազմապատկեցէ : Մենք՝ հսկողք և հլու պաշտօնատարքն մարդկային առողջութեան , բողոքս ետուք և դատաւորն վճռեալ է մահ սորա :

—Պատրանք , ոչ է չարս գործեալ առ մարդութիւնն , այլ անթուելի բարիս , զի բարի է՝ առ չարս , քաւիչ՝ առ մեղաւորս , ներօգ՝ առ ամենապարտս , մինչ մարդութիւնն նաղլանմիջ պիւղլէնմիջ լինելով՝ հակառակն է գործեալ և չարս հասուցեալ :

—Միթէ կարո՞ղ իցես իսպաթ առնել բանքդ այդ :

—Վըզըր վըզըր :

—Ի՞նչպէս :

—Բա՛ց զականջս քո , զի լսիցես :

—Բայի՛ :

—Մօռն անուանեալ բռնաւորն այն , որ իշխելով իշխեաց և հպատակեցոյց ամբողջ բանակք արարածոց , նոյնպէս հպատակեցոյց առ ինքն զբռնութիւն և զառողջութիւնն մարդկան :

—Միթէ մասա՞ն ասացես :

—Ո՛չ մասալ , այլ ճշմարտութիւնն . մարդիկք եղեալ մօտամիտ , յարմար անյարմար մօտայի օրինաց համաձայնեցուցին հազուստն կապուստն , նստին ելլան , քայլելն կենան , խօսին լռելն , ուտելն խմելն , են , առեմք թէ պիտոյ իցեն սօքա . միթէ պիտո՞յ իցէ մօտա համարիլ երեւակայական հիւանդ գառնաւն և քիթս կը ցաւի . ոտքերուս մատներուն լծընախները կը ցաւի ըսելով , կըրը կըրը բժշկաց սրահները լենաւն և անտի դիմեալ դեղագործոց առնել և դրպանել և բարեւ ըսողին ցոյց տալով ուտել զլիմատի սըր ֆէռսն , էքսթռէ ժանսիանսըն , ֆէ՛թ տէ բիւլիւսն , պիւ քառպօնաթ տը սուտն , տիվիզէ քարու բարաքէնն , ասըտաթ տը բլօմբսըն , վէժիթօ մինէրալսըն , թառթռ էմէթիւքսըն , սուլֆաթ տը մանեքզիան , սօլիսիօն ֆիմիքէսն ևն ևն ևն . թող

այլ հազարաւորքն , որք ոչ կարեմատել զի մի խօսքն իսկ թունաւորեցէ և վնասեցէ զիս :

—Ո՛չ է բաւ պատճառքդ այդ :

—Լեր համբերող , և մի առեալ զբապուճան և մտեալ ի մէջ . միթէ քիչ վնասս հասուցին և վտանգեցին զառողջութիւնն իւրեանց , երբ իբրեւ գիշերաշրջիկ , մինչեւ գիշերուան մէկ մասը ասկէ հոն , անկէ անդին շրջեալ անկելով տնկեցեն զօղիսն , զքօնեաքսն , զպիրսսն , զվէրմութսն , զքաքասօրն , զվէնչօսըն , զարսէնթսըն , զչամբանեաքն , զամէռսն , ևն ևն ևն . եթէ հարկ ինչ իցէ խեղդամահ առնել , յանցաւորսն , և եթէ ծարաւի իցէր արեան , ո՞վ արիւնհարբու դաղանք , ահա՛ , փոխան միայն , հազարաւորք ցոյց տամ ձեզ . զինչ տատանիք , շտապեցէք , գացէք , խեղդամահ արարէք զամբողջ գինեպանսն :

Այս խօսքին վրայ վազող վազողի ամէնքն ալ չիլ եավրուսիի պէս տաղըմիշ եղան , և ամէն բան իւր նախկին վիճակն ստացաւ . իսկ մենք նորէն կունտ ու կծիկ ըլլալով , պատրաստուեցանք նոր տեսարաններու որ անշուշտ

որչի պիտի անենայ

ՀԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ ՅՈՎՍԷՓ ԵՒ ԱՐԱՍ ԷՖ. ԳԱՎԱՖԵԱՆ

Խմբագրութիւնս նուիրական պարտք կը համարի իւր խնդակցութիւնն յայտնել հրապարակաւ և առ այս մի քանի տողեր նուիրել այն ուրախութիւ պարագային նկատմամբ , որ տեղի ունեցաւ անցեալ հինգշաբթի օր :

Այն օրը , Հայ արհեստաւորաց պատմական հիւղին մէջ ոսկեղօծ էջ մ'ալ աւելնալով՝ հայութեան ճակտին վրայ փառաց պսակ մ'ալ աւելցաւ , պսակ մը՝ որ բոլորած էին Մեծ . Տեարք Յովսէփ և Արամ էֆէնտիք Գավաֆեան :

Օգոստ . Կայսեր հրամանաւ և մաքսային վարչութեան կողմանէ Գավաֆեան գործարանին յանձնարարեալ երկու շոգենաւակներէն միայն ի ծով իջուցման հանդէսը կատարուեցաւ յԱ-

եա-գարու , ի ներկայութեան բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարաց և հազարաւոր ժողովրդեան :

Յետ պաշտօնական արարողութեանց և բարեմաղթութեանց , շոգենաւակը այնպէս դիւրութեամբ իջաւ ի ծով , որ բոլոր ներկայից գոհունակութեանն արժանացաւ , որով յայտ եկաւ Հայր և Որդի Գավաֆեանց ունեցած արհեստական նուրբ ճաշակն ու յաջողակութիւնն , որք Բարեգութ և հպատակասէր Կայսրն ու վէհայեաւորն մեր Օգոստ . Սուլթան Համիտի առ հպատակք իւր հաւասարապէս սփռած շնորհներէն օգտուելով , յաջողած են մշակել ու կատարելագործել :

Անկեղծութեամբ պարտիմք խոստովանիլ թէ , այս պարագային մէջ Գավաֆեանց փառքն ու պարծանքը հազարապատիկ աւելի կը բարձրանայ , ի նկատի առնելով միանգամայն , որ Յովսէփ էֆէնտի Գավաֆեան ո՛չ թէ հայրենական հազարաւոր ոսկիներու ժառանգութեամբ յաջողած է հաստատել երկու ալիւրի և երկու նաւաշինութեան գործարաններ , ի Պալատ և յԱեա-գարու , այլ իւր ճակտին քրտինքով և յարատեւ ու տաժանելի աշխատութեամբ , և որք ամենայն յաջողութեամբ կը վարէ այսօր :

Յովսէփ էֆէնտի Գավաֆեան պարծենալու մեծ իրաւունքը կը վայելէ նաեւ ի մասին իւր սիրասուն որդեկին , Արամ էֆէնտի Գավաֆեանի , որ երիտասարդական աշխոյժ սահմանին մէջ , փոխանակ օգային պալատներ կանգնելու , կատարեալ դաստիարակութեամբ հետեւած է իւր Հօր գիտական և արհեստական ընթացքին , որով և կատարեալ տիպար մը կրնայ հանգիստանալ այսօր Հայ երիտասարդութեան :

Կը մտղթեմք , որ Հայր և Որդի Գավաֆեանք , աւելի մեծ ծառայութիւններով օգտակար լինին երկրին և փառք Հայ ազգութեան :

Շաբաթ գիշեր ժամը 2ի միջոցները Պօլսոյ կամուրջի դէմ Մեծ . Քիւլիւքեան եղբարց դեղարանն ամբողջապէս այրեցաւ :

Խմբագրութիւնս խորին ցաւ կը յայտնէ այս անակնկալ արկածին նըկատմամբ :

ՔԱՐԱՒԻՐՏ ՄԱՅՈՐԸ

Ս.

Ձմրան տխուր առաւօտ մըն էր : Ձիւնն առատօրէն երկնքէն վար կը թափէր և անհուն սպիտակութեան մը տակ կը ծածկէր երկրիս մակերեսը : Թը : Օդը ցրտին էր և սառուցիկ : Սոսկալի քամի մը , կատաղած առիւծի մը պէս , կը մռնէր և կուգար ցնցել հոյակապ տուներու և ապարանայ հըսկայ կամարները :

Ելայ նստայ անկողնոյս մէջ : Տը-խուր մաղձոտութիւն մը պաշարած էր զիս : Սեւ սեւ գաղափարներ ճակտիս տակէն կ'անցնէին ու կը դառնային : Աչերս, մեղամաղձոտ աչերս, պիշ ուղղեցի երկնքէն վեր , և հորիզոնին վըրայ նշմարեցի սպիտակ մառախուղներ որք ճշգրտապէս ցոյց կուտային թէ ձիւնն ու ցուրտը դեռ շատ երկար ա-տեն պիտի շարունակէր տիրապետել :

Այն ատեն այնպիսի ներշնչումներ ունեցայ , զորս պատմեմ աստանօր : Կը մտածէի , թէ երբոր կը հասնին ցրտաշունչ օրերը , հարուստն երջանիկ է և բարեբաւտ , վասն զի ճարճատուն վառարաններու քովիկ , տաքուկ մուշ-տակներու մէջ ծրարուած կ'ապրի ան-դորրիկ : Բայց աղքատն , բայց պան-դուխտն , ա՛հ տխուր է տեսարանը : Աղքատն ու պանդուխտը տրտում են և թախծալից : Թախծալից , հաց չկա՛յ և սառ քամին ազատօրէն ելու-մուտ կ'ընէ անոռ խաբխած ընակարա-նին ծակէն ծուկէն : Մայրն ու հայրը , անկարող մաքառելու ճակատագրին դէմ , մանկանց թառամ ու թարշամ այտերուն կը նային : Հեծեծանաց և արցունքներու դառն հոսանք մը իրենց սիրտը կը կրծէ , քանի անոնց ա-չերուն մէջ կը նշմարեն մարմնուն նը-շոյլ մը , որ տակաւ կը շիջանի , վեր-ջալոյսի նուաղկոտ շողերուն նման :

Սակայն և այնպէս անդին հարուս-տին զաւակը ուրախ ու զուարթ կեր-պարսն մը ունի : Նորածիլ վարդի մը կարմրուկ և փափուկ գոյնն իրենց այ-տերուն չափ փայլ չունի : Անոնց խոշոր աչերուն վճիտ կապոյտը , Մայիսի ի-րկուական մը պայծառ երկինքը կը յի-շեցնէ : Յնձութիւն և զուարթութիւն գողցես քանդակուած են իրենց ճակ-

տին վերեւ : Բայց մուրացիկին զա-ւակները ձիւնէն կը վախեն , զի կը դողդղան հէք մանկտիք անոր սառու-ցիկ ազդեցութեան ներքեւ : Իսկ հա-րուստին տղա՞ք , սոքա ձիւնին մէջ կը գտնեն անզուգական հաճոյք մը , զոր չեն փոխանակեր ամենէն հրապուրիչ խաղալիքներուն հետ իսկ : Խոշոր ձիւ-նագնդակներ կը շինեն , իրարու դը-լուխ կը տեղան , դէս ու դէն կը վաղ-վղեն , ձիւնէ առարկայներ կը ձեւա-ցընեն , կը զբօսնուն ու կը խնդակ-ցին : Որպիսի՞ հակապատկեր . . . :

Այս պատճառաւ ձիւնը չեմ սի-րեր : Անկողնոյս մէջ ընկողմանած , աչերս հորիզոնին վրայ սեւեռած , միտքս ինկաւ պատմութիւնն Սիրա-նուշի , որ ծերուկ ձկնորսի մը զաւակն էր :

Այդ հէք ձկնորսն , որ Մարտիրոս կը կոչուէր , բարի մարդ մըն էր : Ի բնէ ժիր ու կորովի լինելով , աշխա-տութիւնն իր բովանդակ հաճոյքը կը կազմէր . բայց իր յոգնութիւնք յա-ճախ ապարդիւն կը մնային և ինք , այնքան դառն աշխատութիւններէ ե-տեւ , շատ անգամ անկարող կըլլար իր զաւակաց օրապահիկն հայթայթելու :

Երեսուն տարեկան անձ մըն էր : Բարձր ու պարթեւական հասակ , կարմիր ու լեցուն այտեր , վառվառն խոշոր աչեր , մշտափայտ շրթունք , իր ֆիզիքականը կ'ամբողջացընէին :

Բայց պատրանք : Իր հուժկու բա-զուկները չէին արտադրել իր տնակին ստիպողական պէտքերը : Երբ իր աշ-խատութիւնք շահաւոր լինէին , երկու օրուան հացն տպահովուած կը հա-մարուէր : Իսկ , ընդհակառակն , երբոր ապարդիւն դառնային անօթի կը քը-նանային կամ կ'ուտէին ծիող գրուած ձկներ , որք խղիկին առաստաղէն կախ-ուած կը տատանէին :

Այս դառն վիճակը տատնեակ տա-րիներ տեւեց : Օր քան զօր իր վիճա-կը վատթարացաւ և ինք բոլորովին անկարող դարցաւ պատառիկ մը չոր հաց ճարելու : Յայնժամ ինչ չփոթ , ինչ ողբ ու կոծ իր ընտանեկան ծխա-նին մէջ : Մանկտիք հաց կ'աղաղակէ-ին , տխուր հայեացքներ ուղղելով ի-րենց մօրկան երեսին , որ արտասուա-թոր աչերով կ'ծկուած էր խցիկին մէկ մուկ անկիւնին խորը :

Ահ թշուառութիւն . . . :

Այն ատեն , Մարտիրոս փրկիստիա-յական խորհուրդ մը ունեցաւ : Յիշեց իր վաթսնամեայ մայրիկն , իր միակ ծնողքը , զոր երկար ատեններէ ի վեր տեսած չունէր : Այդ կիներ , որ իր ա-մուսնոյն թողած ոսկիներով կ'ապրէր , բաւական բարեկեցիկ ու նախանձելի վիճակ մը ունէր : Ձկնորսը մտածեց ինքնովի թէ , իր մայրը լսելով իր զաւ-կին և թողնելուն չուառ կացութիւ-նըն , որ կը կրծէր ու կը մաշէր անոնց սիրտն ու հոգին , տխուր տպաւորու-թիւն մը պիտի ունենար . և թէ պի-տի փութօք նպաստել իրենց դառն վիճակին :

Այլ աւա՛ղ . . . , յուսախաբ կը լի-նէր խեղճ ձկնորսը : Ընդունելութիւնն յուսացումին պէս տեղի չունեցաւ : Մայր Եղիսաբեթ չոր ու վտիտ պա-ռաւ մըն էր , ոյր դէմքն ու ճակա-տը , խոշոր և սպիտակ դգակին ներ-քեւ , խորշմներով ու բոթոտածնե-րով ծածկուած էին : Յորմէ հետէ մե-ռած էր իր ամուսինն , ինք միակ նը-պատակ մը , միակ կարիք մը ունեցած էր ,— գիղել , միշտ գիղել : Ուստի , ունեցած ոսկիները բաւ չհամարելով դուրսէն կը բռնէր , ինչպէս կ'ըսեն ռամկօրէն :

Տեսնելու արժանի բան էր , երբոր ակնոցը իր խոշոր ու աւանդական քը-թին վրայ տեղաւորած , աչերը վար խոնարհած , կը տքնէր ու կ'աշխատէր : Որչա՛փ ծիծաղելի կերպարան մը կը ստանար , երբ իր աշխատութեանց մէջ սխալ քայլ կ'առնուր : Իր բարկու-թիւնն անմիջապէս դէմքին վրայ կը պատկերուէր , և աչերուն մէջ կը պըլ-պըլար սրտմտութեան ցուր մը :

Եւ որովհետեւ շատ կ'ծծի կնիկ մըն էր , իր դրացիներուն ու բարեկամաց հետ բնաւ յարաբերութեան մէջ չէր մտներ : Եթէ պատահաբար ասոնցմէ մէկն իր տունն այցելելու գժբախտու-թիւնն ունենար , ցուրտ ընդունելու-թիւն մը կը գտնէր : Նոյնը պատահե-ցաւ նաեւ Մարտիրոսին , որուն մայր Եղիսաբեթ ցուրտ կերպարան մը ցոյց տուաւ : Արդարեւ ինչ կրնար յուսալ այնպիսի մէկէ մը , որ իրեն կը դիմէր օգնութիւն ինքրելու :

Միայն ցոյց տալու համար իր վե-հանձնութիւնն ու առաքալեան բնաւո-րութիւնը , քառօրդ մը գրաւ իր զաւ-կին մատներուն մէջ և ճամբեց , յոր-դորելով միանգամայն որ այլուր որո-նէ իր սեւ բախտը :

(Շարունակելի)

ԳԷՈՐԳ Կ. ՍԻՄԵՅԵՆԱՆ

ԱՆՆԱՅԱՆԱՐ

Պէտղոս, Տօղրոս եւ Քիլիսէիքներն
գաբուլարընտա հաղթքն թօրանալ,
քիլիսէյէ կիրէն վէ չըգան մատամ վէ
մատմաղէլէրին չաբարալ սէյամ սէյրի-
նէ տուրմալարը վէ հաթտա քիլիսէ
տէրունէրինտէ տախի պիր թաղըմ
միւնասիպէթսիլ հալլէրտէ պուլունմա-
լարը խուսուսլարը իչին, պու կիւն-
լէրտէ Պէյօղլու կաղէթայարըն պաղը-
լարընտա շիքեայէթլէր կէօրիւմիւշ
տիր:

Պու շիքեայէթլէրին հաղթքը վէ
եախօտ հաղթքը օլտուղլարըն թահ-
գըգ վէ թաատիգ իթմէք իչին, պի-
ղիմ տէ կիտիպ տիլէնճի կիպի քիլիսէ
գաբուլարընտա տուրարագ, օլանը կէ-
չէնի կէօղլիւմիւղլէ կէօրմէմիլ լաղըմ
կէլիր քի, հիչ պիր վագըթ հիսապը-
մըղա ուլամաղ. վէ լաքին իչ պու
խուսուսլ քէք չօղլարըն մէրաղըն ճէլպ,
վէ հաթտա մալէմալթըքեամիլէ վիր-
մէմիլ իչին, թարափըմըղա քէք չօղ-
րէճալար վագը օլտուղլունտան, ճիւղի
վէ տօլայըտան պիր մալիւմալթ վէրմիչ
օլմագ իչին, պիր դաչ մատմաղէլ
պէյիլէրինտէ վագը օլան աթիտէքի
միւքեալէմէնին նագլ քեափի ատտ ի-
տէրիլ:

—Գըղգարտաչ, տիւն ժամա կիթ.
տիւն մի:

—Պիլմէգսին քի պէն ժամաղ օ-
լամալ:

—Բարողը քի՞մ վէրտի:

—Տօղրուսունու իսթէրտէն օնա
տիլգալթ իթմէտիմ:

—Կէօղլուն իւսթիւնտէ տէյիլ մի
իտի, եօգսա պաչգա պիր քէրէ մի
տալմըչ ըտըն:

—Քա եօգ, կէօրմէն էօյլէ սիւս-
լէրէ, էօյլէ գըղգարտա կիլիւլէր քի.
չաչըրտըմ. հա՞նկըքնա պագասըն,
ժամա՞ մը, քարողա՞ մը, պունլարա մը,
հա՞, իյի հաթթըմա կէլտի, սէնինքի-
տէ օրատա իտի, իշմարա սէնի սօր-
տու, պիլմէմ տէտիմ:

—Աման պարիթ օլտուն, զիֆթ
սագըլ կիպի բէչիմէ տիւլմիւշ. բա-
ղար կիւնլէրի քիլիսէյէ կիթալմ մի,
քիլթ տիլիլիր, ալգըրը սոյ սըղըլը-
լըյօրըմ ամա, նէ՞ եաբայըմ, բէքտէ
գըրմագ իսթէմէյօրըմ:

—Ուղուն էթմէ, պիլ հէր պիր

չէյի պիլիօրըլ:

—Աման պօշ լաֆլար էթմէյին.
սէնինքիտէ հէր բաղար եօրթու
կիւնլէրի, գունտուրա պօյաճըր կիպի
քիլիսէ գաբուլարըն տօլաչլպ տու-
րուր: Սէն օնու սէօյլէ, եէնի մօտա-
լարտան պիր շէյ կէօրտիւն մի, շա-
կայար նէ՞ պիլիմ տիր:

—Էսկիսի կիպի, պիր եանը եալթ-
մըչ, պիր եանը գալգմիւշ, քիմիսի կօ-
լօչկա քիւֆէսի կիպի տիլիլմիւշ, քիմի-
սի գաղղալթմըն սէլէսի կիպի եա-
եչլմըչ, հասըր սէվիմի պիր շէյ եօգ-
քի:

—Պէն տէ, գըղգարտաչ, շաչըրմըչ
դալմըչլմ, պիր թանէ ալայըմ տէյօրըմ
ամա, պիլմէմ քի նէ՞ պիլիմ ալայըմ.
ալմայա կիտէրտէմ, պէրապէր կէլի՛ր-
միսին, հաղըր պիր թանէտէ սէն ա-
լըրտըն:

—Մի, օրատըն սէօյլէմէ. վայ
պաչլմա քի պէնտէ գըղ օլմուշունտա
օրթայա տիւլմիւշիմ:

—Քա նիչին նէ՞ օլտու:

—Նէ՞ օլաճագ, իւշ տէֆա տըր
պիր շաբկա ալմագ իչին բարա թօր-
լարըմ, եա էքմէքճիլէ գըսմէթ օլուր
եա պագալա, պագալըմ պու տէֆա
քիմէ՞ գըսմէթ օլաճագ. եիւղիւմէ
պագասնա, պէն պէօյլէ տիւղկիւնսիւղ
մի կէղէր իտիմ, ամա նէ՞ եաբայըմ
բուտրա բարատըն պիլէ գըսգանըյօ-
րըմ:

—Քա սահիհ էօյլէ, սէն էվէլ պու
դատար էսմէր տէյիլ իտին:

—Պէօյլէ կիտէրտէ եալաչ եալաչ
մարապէտ կիպի կէղմէյէ պաչլայաճա-
լմ. պիր գըղըն աղ չօգ սիւսիւ կուս-
թօսու եէրինտէ օլմասա նէյէ՞ եարար:
—Քա աման սէնտէ. վէրէօիլէ օլ-
տուն պիր գուլթու բուտրա ալմա-
յօրմըն:

—Պէօյլէն ալտըն, տէյիլ մի քի
եաղըն վէրէճէքսին. պէն իսէ օնտան
եիրմիտէն պիր շաբկա բարատը թօր-
լայըմ տէյիլ, հէր պիր շէյտէն վաղ կէչ-
միւշիմ. գէրէ պիր ժամա կիտէճէք օլ-
տան պաչլըճա կէօղլիւքէճէք շէյ շաբ-
կա տըր:

—Հագգըն վար գըղգարտաչ, շապ-
կատա պիր գըղըն շիւրքը տըր, եօգ
տօղրուսու, էօյլէ պարիթ շաբկայը
պաչլմա գօյուպտա, օ գատար սէ-
յիւրճիլէրին էօնինտէն կէչէրէք ժա-
մա կիլիպ չըգամալ:

—Աննայանս սիվըի սինէք սա՛ղ:
Աննայանս սիվըի սինէք սա՛ղ:

Կէչէն կիւն մաթպաամըղտա պու-
լունտուղլումուղ էսնատէ, Պէյօղլու
գրաթիւսանէլէրինտէն պիլիսինին սա-
հիպի կէլիպ, սէլամտան սօնրա:

—Էֆէնտի, օն ապօնէ պիրտէն
եաղըլըրսաք, կէօթիւլիւ բաղար նէ՞
վէրէլիմ:

—Օն ապօնէյի նէ՞ եաբաճագսըն,
եօգսա կաղէթա մատրապաղըղընա
մը չըղըչաճագսըն:

—Եօգ ճանըմ, զաթէն իքի ապօ-
նէ եաղըլմըչլը վէ իքի նիւսինտէ կէ-
լիր, լաքին 20 բարա գահվէ բարասը
վէրէն, եալընը կաղէթայը տիպինէ
գատար օգուլմաղլա գանաթ իթմէ-
յիպ, ուսուլճուաղ տիւրտիլիւ կիպի
հայտէ ճէպէ. սօնրա կէլէն կաղէթա
պուլամայօր. օնու իչին օն ապօնէ
պիրտէն եաղըլալմ քի, իսթէյէնէ հիչ
տէյիլ իսէ պիր թանէ օլտուն պուլուպ
վէրէպիլէլիմ:

* *

Բարիլ մէքթէպի թըպպիլէսինաէ,
իսթիհան էսնասընտա, շալիրտանտան
պիրինէ առէթտէն խարիճ վէ ֆաղլա
օլարագ քէք չօգ սիւալլէր վագը օլ-
տուղլունտան, թալէպէ դիյատէսիլլէ
սըղըլըպ գան թէր իչինտէ միւլէմմա
օլտուղու սըրատա, հօճալարտան
պիրի տախի սօրար:

—Էյ հաթթայը էյիճէ թէրլէթ-
մէք իչին նէ՞ եաբաճագ լաղըմ տըր:

—Թէթկէրէյէ գանուլուղու կիպի,
հիչ իքի պիր եօգ, տօղրու պուրայա
կէթիւրմէլի:

* *

Ճիւնիւնիւն պիրի, կիճէ վագթը
սէրլաչ սօգագ օրթատընտա եաթմըչ
օլտուղու հալտէ, գալարըլըպ մէր-
քէղէ կէօթիւրիւլիւր, պիր աղ աղլը
պաչլնա կէլտիքաէ, եանընտա պու-
լունտանլարտան պիրի տէր:

—Ս. գուլսւմ, եաղըգ տէյիլմիսին.
պու հալտէ սօգագ օրթալարընտա
եաթմաք ալըպ տէյիլ մի, սէնին է-
վին եօգ մը:

—Նա՞սըլ եօգ, վար ամա, չօլուգ
չօճուգ անճագ սըղըչա պիլիօրլարտա,
հասպ էլ իճագ պէն տըչարտա գալ-
մայա մէճպուր օլույօրըմ:

ՏԻՒՏԻՒՔ ԶԱԼՄԱԳ

Արա սըրա եհնի պիր հիքեաեէ զուհուր իտէր քի, կէրէք սահիհ կէ-
րէք զայրը սահիհ օլսուն պիղի պիւ-
եիւք զաթլարըն հէր կէօնա բէսմ ու
թէքէլլիֆաթտան արի օլտուգլարը
վազըթ աթվար ու հարաքեաթընտան
պիր նէպղէսինէ վազըթ իտէրէք: Բի-
վաեթէթ նէպղէսին, բրէնս Պիզմարգա
տայիր օլան աթիտէքի հիքեաեէ սա-
հիհ պիր հիքեաեէ տիր: Պաշգա տիւր-
լի իտէ, անըն պիր հազըգաթը պէ-
եան իթմէք խաթըր իչին եազըրմըշ
օլտուգլու զանն օլունապիլիր:

Պաշ վէքիլ հազըթթլէրի միւշապէրէ
իթմէք իւզըէ, ախիրէն կէնճ իմքէրա-
թօրու զիտարէթ իլլէր, վէ միսաֆիր
օտաաընտա պէքլէտիլի էսնատէ, եա-
նընտաքի օտաաան չօճուգլարըն սէ-
սինի իչիտիր: Գաբուեու աշըպ իչէրի
պազուրդտա, սասի վէլի ահտ բրէն-
սին քիւշիւք պիր օրկանօ չալաղընը,
վէ սայիր բրէնսլէրին օյնատըղընը կէօ-
րիւր: Օյնամագտա օլան իքի բրէնս-
լէր, բրէնս Պիզմարգը կէօրիւր կէօր-
մէզ, էն պիւեիւք բրէնս, «Մախսու-
սէն իէճա իտէրիմ, բրէնս Պիզմարգ,
կէլտէ պիլիմլէ տանս էթ» տէյի նի-
տա իլլէր: Բրէնս Պիզմարգ պաշընը
սալլայարագ վէ պիր թէպէսսիւմ իլէ,
«Խալը, խալը, պէն բէք իխթի-
եար օլտուգլումտան, օյնատամա:
Ֆագաթ էկէր վէլիլի ահտ բրէնս տէ
սիլիլէ պէրապէր օյնարսա, պէն սի-
զին ճիւմլէնիլ իլլին օրկան չալարըմ»
տէր: Պու բէք մագպուլ պիր թէքլիֆ
օլտուգլունտան, վէլիլի ահտ բրէնս քէն-
տի իչինի պըրագըր, վէ պաշ վէքիլ
հազըթթլէրի մուղիգա չալմագա օթու-
րուր: Միւշարիլէյհ անը թէրլի թէր-
լի օլարագ օրկանօ չալաղըն էսնատէ
գաբու աշըրըր, վէ իմքէրաթօր իչէրի
կիրէր: Միւթէհայեիր վէ միւթէհայեիր
օլարագ աճիպ մէնգարէի թէմաշա
իթմէք իւզըէ տուրուր: Ազըպէթ իմ-
քէրաթօր պաշ վէքիլէ խիթապէն,
«էյ, չօճուգլարա պու վէճհլէ իլթի-
ֆաթ իթմէնիլ ինսանիյեթիլինիլտէն
նէշէթ իթտիլիլին իգըր իթմէլիլիմ,
ֆագաթ, աղիլ էֆէնտիմ, վէլիլի ահտ
բրէնսմ սէնին տիւտիւեիւնիւն սէսինէ
կէօրէ օյնաթմաեա բէք էրքէն պաշ-
լաեօրսըն: պու Հօհէնցօլէրն խանէտա-
նընըն տէօրտիւնճիւ նէսիլ տիր քի,
սէնին տիւտիւեիւնիւն սէտաաընա կէօ-
րէ, օյնատըրօրսուն» տէր:

(Աւետաբէր)

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

Իբնօթիլզմի իբր գեղ.—Լուրիային պայթու-
ցիկ զօրութիւնն.—Քօքայի կեղեւներն:

Իբնօթիլզմի եւո սկսած է կարեւոր
դերեր կատարել: Տօքթէօն Պիւնօ,
Ռօշֆօնի բժշկութեան վարժարանին
գասախօսն, տասն աւուր խուլ աղջիկ
մը բժշկած է իբնօթիլզմով: Օրիորդ-
Բ. . . տասն և ինսամեայ, յետ կորու-
սանելոյ իւր մօտաւորական կարողու-
թիւններն ժամ մը, կը լինի խուլ:
Բալմաթիւ գիշերներ անքուն կը մը-
նայ չը կարենայ լսելու խորհրդէն ան-
հանգիստ եղած: Ձինքը խնամող բը-
ժիշկն արգարեւ յայտարարած է թէ
ուղեղային տաքնապն արգելք պիտի
լինի լսելեաց գործարանին զարման-
ման:

Օրիորդն չէր կրնար լսել իսկ իւր ա-
կանջին վրայ դրուած ժամացոյցին
Քէլլա: Տաքնապէն տասն օր վերջ,
Տօքթէօն Պիւնօ տեսաւ հիւանդն:
Իբնօթիլզմի փորձեր ըրաւ նորա ար-
տեւանանց վրայ և տասը վայրկեանէն
վերջ թեթեւ դողդոջում մը յառաջ ե-
կաւ անդամոց վրայ: Գործողութեան
ժամանակ, բժիշկն ըսաւ նմա, «Օրի-
որդ, ձեր զարթման միջոցին, պիտի
լսէք ձեր անունը երբ զձեզ կանչուի»
և յետ մի քանի վայրկեանից, արտե-
ւանանց վրայ փչեց: Օրիորդն աչերն
բացաւ, ժպտեցաւ և ըսաւ. «Կը լը-
սեմ»: Արգարեւ կը լսէր, ո՛չ թէ իւր
անունն, այլ ինչ որ կ'ըսուէր:

Օրիորդն ամբողջովին բժշկուած
էր:

Ինչպէս լուրիան կրնայ զօրութիւն
ունենալ, նշանաւոր բնախօս Պ. Պրէ-
հան կըցած է սոյն խնդրոյն լուծումը
տալ: Անգամազնիչք գանկին ոսկոր-
ները քակելու համար, երկար ժամա-
նակէ ի վեր տարօրինակ եղանակ մը ի
գործ կը դնեն. ոսկրուտ սրունքը կը
լեցնեն չոր լուրիայի հատիկներովը,
յետոյ կընկղմին դանկը ջրով լի գոլլի
մը մէջ. ժամանակէ մը վերջ, լուրիա-
ներուն մէջ մտնող ջուրն կ'ուռեցնէ
զայն և ներսէն դէպ ի դուրս ի գործ
դրուած ճնշումն այնքան մեծ կը լի-
նի, որ ոսկրներն իրարմէ կը բաժնուին
կոտրելով երբեմն ամենէն ամբապինդ
մասերն:

Պ. Պրէհան չափած է լուրիայից
ճնշման զօրութիւնն, առած է մին
այն երկաթեայ շիշերէն որոց մէջ սըն-
դիկ կը պահուի: Սոյն շիշերուն պա-
րունակութիւնն 3 լիտր է. մոցուցած
է մէկ լիտր լուրիա և մէջտեղն հաս-
տատած է քառուկէ գունտ մը ջրով
լի հաղորդակցութեան մէջ պղնձէ
խողովակի մը հետ, որոյ ծայրը պէտք
է լինի Պուրտօնի անդայտաչափ գոր-
ծին: Ձուրը լուրիայից մէջ մտնելով,
սուքա ուռեցած են և ճնշումն հա-
ղորդուելով գունտին և խողովակին,
անդայտաչափին սլաքն նշանակած է 5
մթնոլորտ. . . չողոյ կաթսայի մը
միջին ճնշումն: Աւասիկ լուրիային
պայթուցիկ զօրութիւնն:

Մօրֆինէն և ալքօօլէն վերջ կարգը
կուգայ Կօփին: Կօփն Բէռուվիոյ մէջ
աճող բոյսի մը տերեւ է որ թէյի նը-
ման գործածութիւն մ'ունի: Հնդկիք
իբր սնունդ, իրենց աշխատութեան
միջոցին, կը ծամեն սոյն բոյսին տե-
րեւներն: Կ'երեւի թէ նորօրինակ տե-
րեւն կուտայ զօրութիւն ցնդեցաց:
Սոյն տերեւէն ելնող նիւթն, Կօփին
անուամբ ծանօթ, ընտիր և աղդեցիկ
թմրեցուցիչ մ'է: Բժշկութիւնն սկը-
սած է այժմ գործածել զայն ծննդա-
բերական և այլ վիրաբուժական գոր-
ծողութեանց միջոցաւ երբ հարկ լինի
մարդկային մարմնոյն մի մասն թըմ-
րեցնել: Կարեւոր է նաեւ ըսել թէ՝
յիշեալ հիւթն իւր չափազանց գործա-
ծութեան մէջ թոյն մ'է կարի վտան-
գաւոր:

(Թարգմ.)

Գ. ՄՕԶԵԱՆ

ՆԾԱՆԱԽՈՐ ՀԱՒԱՔԱՄՈՅԻ

Այն սիրտն որ վշտերով և տա-
ռապանքներով լի է, կը նմանին կը-
րակէն չըջապատուող կարիճին:

Լուր Պաքըն

Երջանկութիւնն փունջ մ'է կազ-
մուած գանազան ծաղիկնէ, որոյ բա-
ղադրութեան մէջ ամէն ոք ունի իւր
նախնարեալներն:

Քիւլլաֆօզո

Երջանկութիւնն միշտ տեղ մը կ'ըս-
պասէ, սա պայմանաւ որ չերթանք

զինք փնտռել անդ : Սպանիական դըղ-
եակ մ'է որ կը կործանի սեամին վը-
րայ ոտքերնիս կոխած ժամանակնիս :

Աւսէն Հոսէ

—

Չարիքն թեւեր ունի և բարիքն
կրիայի նման յամր կը քայլէ :

Վօլքե

—

Ամէն ինչ ժխտելով սկսայ , և ա-
մենայնի հաւատալով վերջացուցի :

Լա-Ծառ

—

Դիտէ՛ հոգիդ՝ տեսնելու համար
խիղճդ :

Սասոյե

—

Երկտասարդն մկկէանին վրայ կը
յառաջանայ հազարաւոր առադաս-
տանաւերով : Ծերունին կը մտնէ ի
նաւահանգիստ իւր վրկուած նաւովն
միայն :

Շէւէ

—

Մարդկային միտքն երեք բանա-
լիներ ունի որք կը բանան վամէն ինչ .
թիւն , գիրն , նօթն , գիտնալ , խոր-
հիլ , երազել , ամէն ինչ հոն կը կա-
յանայ :

Վեթեա չի-կօ

(Խարգմ.)

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

—

Որչափ խելք ունենաս և որչափ
ալ բան գիտնաս , եթէ ճէպըդ մանկըն-
մը չի կայ , կուտ մ'ալ չես արժեք :

ԾՈՂԻԿ

ՉԷԾՄԷ ՄԷՅՏԱՆԸ ՃԻՆԱՅԷԹԻ

—

1 Ի Ն Ճ Ի Մ Ո Ի Հ Ա Ք Է Մ Է

(195 թնճի նեօթեթէն պարբ.)

—

— Խայրը չքըքմատում :

— Եւ չիմտի պիզ պունկարը իս-
պաթ էթտիրսէք :

— Ճէզամա բաղի իմ . սէօլէտիք-
լէրի սըրֆի իֆթիրա տըր :

— Սանա նիչին իֆթիրա իթսին :

— Կարաղը վար տըր :

— Կարաղը հէր նէ իսէ սէօլէ :

— Մահալէտէ ֆէյզի քարուտա-
նըն հարէմիլէ պու Ալինին հալասը

Մուհիպէ հանըմ պիր կիճէ քավկայ ի-
տէրլէր : Հէմչիրէմ վէ վալիտէմ իլէ
էվտէքի քատընլար եանղըն զաննըյ-
լա ճանլարընը խելառ իչին սօքաղա
տէօքիւլիւրլէր , գօմչուլարընըն գավկայ
իթտիքլէրինի կէօրիւնճէ պըրմաք ի-
չուն օրթալարընա կիրէրլէր , նասըլ սա
համիլէ օլտուղունու պէյան իտէն
Մուհիպէ հանըմ եէրէ տիւշէր , հէմ-
չիրէմտէն տափա իտէր . հէքիմ կէլիր
մուայեէնէ իտէր , պիր շէյ օլմատըղը-
նը սէօլլէր . պունուն իւղէրինէ քըզ
քարընտալըմ վէ վալիտէմ ալէյհէ-
րինտէ պունլար թարաֆընտան պիր
մաղպաթա եաբըլտըղընը աույունճա
անլէրտէ մուգապէլէթէն էհալիի միւ-
թէպէրէ մահալլէտէն պիր քաշ քիշի-
նին իմզասըյլա , չիւնքի պունլար տա-
իմա մահալլէտէ կիւրիւլթիւ չըքար-
տըքլարընտան տիկէր պիր մաղպաթա
թանղիմ իտէրլէր . հէր իքի մաղպա-
թա Պէօլլու միւթէսարըրըլըղընա
թաղաթիմ օլունուր , պիզիմ թարաֆ
մուվաֆֆաք օլուր . Ալինին էնիլթէսի
օ զէման իւղիւմճիւլիւր իտէյօր բտը .
պիր այ սօնրա սանտալ Ահմէտ նա-
մընտա պիրի օնտան իւղիւմ ալտըղը
սըրատա էքսիք վէրտիղինի կէօրիւն-
ճէ հիտաթիլէ իւղիւմ քիւֆէսինի տէ-
վիրիլ : Պէյնլէրինտէ քավկա զուհուր
իտէր , այըրմաղա կիտէրիմ , գաթէն
պանա կարաղլարը օլտըղընտան իւ-
ղիւմճի էնիլթէսիլլէ հալասը Մուհի-
պէ քատըն պէսի կիւղէլճէ տէօվէր-
լէր . գըզ գարընտալըմ տուեար , պէ-
նի գուրթարմաք իւղրէ կէլիր . օտա
տաեար եէր . սօնրա տափա իտէրիլ ,
մուհաքէմէտէ իւղիւմճի վէ Մուհիպէ
գատըն պիր հաֆթա հապս ճէղասըյ-
լա մահքիւմ օլուր իլթէ պու սէպէպ-
լէրտէն տօլտիւր պանա կարաղլարը
վար տըր :

— Պունլար նէ՛ զէման օլտը :

— Պէշ այ մուգատտէմ :

— Էվէլի քօնուշուրմըյըտընքզ :

— Քօնուշմաղաթը :

Թարաֆը բիյասէթտէն զապըթա
ժուրնալը իլէ թապիպ բարօրթլարը-
նըն գրաաթը էմր իտիտի :

Չապըլա Ժաֆիւլ

Իսթանպուլտա Չարչամպատա Դօ-
վաճը սօքաղընտա սաքին նիզամիյէ

քօլ աղասընտան միւթէքայիւտ Մէ-
հէմմէտ Նուրի էֆ . իշպու ճոււա իր .
թէսի կիճէսի սաաթ եէտի գարաղա-
ընտա խանէսինէ կիթմէք իւղրէ Ղա-
լաթատան պարկիր սիւրիւճիւսիւ
Եուսուֆուն պարկիրինէ բաքիպ օլա-
րադ Չէշմէ մէյտանընտան էանայի մի-
րուրլարընտա Ալի պին Հիւսէին պիր
րէֆիգիլլէ պիրլիքտէ էօնլէրինէ չը-
գարաք վէ հայվանըն տիգկինինէ սա-
ըրլարաք էվէլա Եուսուֆուն եիւղինին
իքի մահալլէտէն վէ մուվալիէյ Նու-
րի էֆէնտինին տալիս սօլ պէօվրէյին-
տէն թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ ճէրհ
իթտիկինտէն եալընըզ մէրգոււմ Ալի
տէրտէսթ իտիտիկինտէն պահպա քի
7 քեանունի էվլէլ սէնէ 304 թարիխ
վէ 1889 նօմբօլը ինպարնամէի աճի-
զի իլէ արզ գըլընմըլ բտը . Մէրգոււմ
Ալի իսթիճվապ օլընտըղտա լէյլէի
մէզքիւրէտէ սաաթ պէշ գարաղլարըն-
տա չալըշմաղտա պուլունտուղը վա-
բօրտան չըքարաք մահալի մէզքիւր-
տէ Ալի ուսթանըն քահվէսինի քիւշատ
իթտիրուպ եաբըմ սաաթտան սօնրա
տիշարը չըքտըղը սըրատա Ալի պին
Հաճի Հիւսէին մէճրուհլարա միւնա-
զաա իթտիքլէրինի կէօրիւպ թէֆրիք
իթմէք իւղրէ արալարընա կիրտիկի
էանտա մէրգոււմ Ալի պըշաքա էվ-
վէլա մէրգոււմ Եուսուֆուն վէ մուվա-
խարէն մուվալիէյ Նուրի էֆէնտիլի
ճէրհ իթտիլինի վէ մէրգոււմ էլվանըն
քահվէսինտէ եաթմաղտա օլտըղըն-
տան քահվէի մէզքիւրտէ պուլունաճա-
ղընը պէյան իլլէմէսինէ պինայէն բօլիս
չափուշու էշքէֆ վէ Սպուուլլահ վէ էֆ-
րատտան իսմայիլ վէ Շապան վէ Էս-
քէրիլը Էօմէր էֆէնտիլլէր սէվք վէ
իղամ օլունարապ ալէլ ուսուլ թահ-
րիրաթը լէտէլիճրա տէրտէսթ գըլըն-
մըլ վէ մէրգոււմ իսթիճվապընտա խու-
սուսք ճէրհտէ մէտխալի օլմատըղընը
սէօլլէմիշ վէ մահալի վաղատտէ պիթ-
թահքիք Չէշմէ մէյտանը վէ Բուլլի
զատէ մահալլէսի պէքճիլէրի Մուս-
տաֆա վէ Ալինին իֆատէլէրինէ նէ-
զարէն քէնտիլէրի իտարէլէրինի կէշթու
կիւզար իտէրլէրէն Նուրի էֆէնտի
պարկիր իւղէրինտէ օլտըղը հալտէ
եանլարընա կէլէրէք էվվէլա քէնտի-
սինի վէ արքատալընըլվուրտուքլարը-
նը ինպար իլլէմէսիլլէ մահալը մէզ-
քիւրէ միւվասէլէթլէրինտէ մէրգոււմ

Այլ պին Հիւսէին մեծրուհ Եուսուֆը թաաքիպ իթտիլինի կէօրտիւքլէրին տէր մէյան իլլէմիլէր . շու հալտէ իճրա իտիլէն թահգիգաթտան անլաշըլաճաղը վէճհէ մէրդուս Այլ պին Հիւսէին պարկիրճի Եուսուֆը թաաքիպ իլլէտիկինին պէքճիլէր թարաֆընտան կէօրիւմէսի վէ պինաէն ալէյհ ճէրհ մատտէսինի ըէֆիքի Այլիէ աթֆ իթմէսինէ նէղարէն խուսուսը ճէրհի միւլթէրէքէն հուսուլէ կէթիթիթիքլէրի իսթիտալ գըլընորընտան իճրալը իգթիդասը զըմննտա մէրքուսան իզան գըլընտը ոլ պապաէ :

Միւթէվէֆա Մէհմէտ Նուրի էֆէնտինին տայիթի սատիսէ խաաթախանէսինտէ պիթինճի մուայէնէսինտէ հալին թէհլէքէլի օլտուղունու վէ իքինճի մուայէնէսինտէ թէէսիրը ճէրհլէ վէֆաթ իթտիկինի վէ պարկիրճի Եուսուֆուն պիթինճի մուայէնէսինտէ սէքիգ կիւն սօնրա թէքրար մուայէնէսի իգթիդա իթտիկի կէօթէրիլմիշ իսէտէ , խաաթէխանէտէն չըգտըղընտան , իքինճի մուայէնէ իճրա իտիլմէմիշ օլտուղունու միւպէլին տիր :

Բէֆիգ պէյ.—Թահգիգաթը էվվէլիյէտէքի իֆատաթտա . Այլ պին Հիւսէինին Էքտիկէրինէ միւպէլին իքի իֆատէսի պուլունտուղունտան , անլէրին գրաաթըտա , էմր պուլրուլա :

Թահգիգաթը էվվէլիյէտէքի պիթինճի իֆատէսի ժուլնալտա մուհարէր օլան իֆատէսինի մուլիտ , վէ իքինճի իֆատէսինէ կէլինճէ հուղուրը մուհաքէմէտէ պէհան իլլէտիկի իֆատաթտան իպարէթ տիր :

Այլ.—Պէնի տէօեէ տէօեէ կէօթիլտիլքլէրինտէն , Էքտէմէշմիշ իտիմ . անըն իչին վօլօտա գարաղօլխանէսինտէ վէրտիկիմ իֆատէլի գուպուլ իթմէմ :

Բէֆիգ պէյ.—Ղալաթա սարալընտաքի վէրտիկի իֆատէսինին օգունմասըն էմր պուլրուրունուգ :

Իֆատէի մէղպուրէ տախի գրաաթ օլունուպ , մաէլի իֆատէլի էվվէլիյէսինէ գըսմէն մուղալիլ օլտուղուն կիպի , հուղուրու մուհաքէմէտէ սէօլլէտիկի սէօլլէրէտէ թէմաճէն մութապըգ տէլիլ իտի :

Բէֆիգ պէյ.—Պու իֆատէսինտէ Ղալաթա մէլխանէլէրինտէ պէրապէրճէ իշրէթ իթմիշ օլտուղարընը քէթմ իթմիշ տիր :

Այլ.—Գապուլ իթմէմ , տօղրուսուպէն պէօլլէ պիլը չէլ սէօլլէմէտիմ . գըղ գարընտաշարընըն պանա դարէզի վար տըր :

Բէլա.—Իֆատէնի Էաղան Այլին գըղգարտաշարը մը տըր , սէօլլէմէտիլին պիլը սէօլ նաճըլ ժուլնալտա գալտ օլունուր . սէնին Էանընտա Էաղմատըլար մը . թէքրար օգունուպ վէ Էա սանա օգունթմատըլտը մը :

Այլ.—Եաղմագ օգունագ պիլմէմ : Բէլա.—(քիւչիւք Այլիէ խիթապէն) պիլմէ՞գ մի :

Ք. Այլ.—Պիլիլ էֆէնտիմ :

Բէլա.—Սէն :

Ք. Այլ.—Իսմիմի Էաղմաղը պիլիլիմ :

Թարաֆը ըլյասէթտէն Այլ պին Հիւսէին իքինճի աէֆա օլմագ իւղը իսթիճէտալ իտիլմիշտէտէ իֆատէի էվվէլիյէտի թէքրար իլլէմիշ տիր :

—Բէֆիք պէյ.—Եաղմաք պիլալիինէ տէլիլ օլարաք իֆատէսի ալթընտա իմզասը պուլունմասը քեաֆի տիր ,

Այլ.—Խալըր էֆէնտիմ բարմաք պասալմ Էաղմագ օգունագ պիլմէմ :

Բէլա.—(ղապթ քեաթիպինէ) իմզասը վա՞ր մը :

Ձապթ քեաթիպի.—Իմզա իտիլմիշ ֆապաթ ալթընտա բարմագտա պասալմը :

Միւտտալի ուճումի.—Պալ իֆատաթընտան մագսատը վագատա սէլիլիճի օլտըղընը կէօթէրէրէք քիւչիւք Այլ իլլէ Բէֆագաթընը ինքեար տըր :

Միւտտալի շախի պարկիրճի Եուսուֆ իսթիճվապա պաշլանըտը :

—Բէլա.—Իսմին նէ՞ :

Եուսուֆ.—Եուսուֆ .

Քաշ Էաշընտասըն :

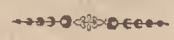
Օթուղ պէշ :

Նէրէլիսին :

—Ձինէլի :

Պուրատա իշին նէ :

Մապաէ Էա

ԻԼԱՆԱԹ

ՅՕԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԵՐ

ԳՈՒԼԷ ԴԱՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւլթէրիլէրիմիդի մլմնուն զըլմագ , էսկիտէն պէյա . մէսլէքիմիլ օլտուղու սամէնին մալիւմի . տիր : Պու տէֆա Նիքրօքաւնըն էն մէհուր Փապիգալարընտան ճէլպ իտէրէք , ալթըլիյէմիլի տանաթ մըլ օլտուղունուղտան , միւրաճաաթ իտէճէք միւլթէրիլէր հէր հալտէ մլմնուն գալաճագլար տըր : Գալտը հալտա պիլլէ րէ իմ չէքիլիր : Ձօճուղար վէ չօլ տուրմագ թէհամմիւլիւ օլմալտար իչին , էն ս ն իւսիւլտէ (էնսլմաթտանէ) Էանի միւլթէլիլի Էօրմագսըղըն րէսլմէր չէքիլիր : Պուտտան մատա ֆօթ օկրաֆ իչիւն էն մէհուր Փապիգալարտան հէր ճինս մաքինա վէ լէվաղիմթ վէ էճգա կէթիթիթիլալ , է վէն ֆիլ սթլէ ս սթլուր :

Միւրաճաաթ իտէնլէրէ մէճճտէն տէրս վէրլուպ , մէրաղլուր իչին 180 զրուչա գատար մաքնալար ֆիլուլթ օլունուր :

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ը Ն Թ Ե Ր Ց Ա Ր Ա Ն

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Յօրէն — Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հանդիսիս տպարանէն ի լոյս ընծայուեցաւ Մեծ . Մ . Մամուրեան էֆէնտիի սոյն նոր և բաղմապատկեր ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ , մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ կազմով :

Փոքր մանուկները , որք քերականը աւարտելէ յետոյ չունին իրենց կարողութեան յարմար ընթերցանութեան գիրք մը , ահաասիկ սոյն պատկերաղարդ Ընթերցարանն պիտի ունենան այսուհետեւ , որու մէջ պիտի գտնեն փոքրիկ պատմութիւններ , ոտանաւորներ , հանելուկներ , պիտանի գիտելիքներ , որք գեղեցիկ կերպով դասակարգուած են աստիճանաբար :

Կը յանձնարարենք Մեծ . դասատուաց սոյն Ընթերցարանն , որու պակասը բաւական ժամանակէ ի վեր զգալի եղած էր , և զոր կը լեցնէ բաղմահմուտ ուսուցիչն :

Կեդրոնատեղին է հանդիսիս տպարանն , և կը գտնուի ամեն Հայ գրալաճառաց քով : Գինն է 2 զրշ . Շատ գնողներու գոհացուցիչ գեղը կը լինի :

ԱՎՐՈՐԱՆԸՆ ՀԵՐ ՆԵՎ
ԵՈՒՆԼՈՒ ԳՈՒՄԱՇԼԱՐԸ

ՄԱՐՏԻԿԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

151 ՍՈՒՄՊՈԼ ԳԱԼԲԱԳՃԸԼԱՐ ՊԱՇԸ 151

Մեզքեր տեղեկանաւորաւ Աւրօքանըն սօն մօտաւորընտան հէր նեւ սիւհան վէ եռնելու գումարընտան, լահօրաքի, թիպէտ, քալմէր-տիքօղ, վիւօն, օթօման, սէրիանթին, արնիլէր, շահագ. թըրիքօ հէր ճինս ալա գըշլըգ ֆանէլալար, շալ բէնիլի գաւաթօլար, իփէթլի շալ ֆանէլալար, սօն մօտա ֆիւտանըլար, կարնիլի վէ կարնիլի տիւզ գումարընտան, կարնիլի գաւաթփլէր, ճար վէ պօհնա շալար վէ սաիթէ կէրէք թօփ վէ կէրէք արշըն իլէ սաթըլմապսա օլուգ, թէշիֆէ րադպէթ պուհուրան զէվաթը քիւրամ հէմ էմթիանըն նէֆասէթ ու զաւրաֆէթինաէն վէ հէմաէ ֆիւտանըլարն էն վէնիլիլթինաէն ֆէվէլալաէ մէմնուէն օւլաճաղարը իլան օլունուր:

Ս ալըգ Մամուլն սահիպ իմթիւնաղը Ալլաղեան էֆէնտի, Գալաթաւա, Բէնիլիլի-Պաղարընտա, Իբսի իւա-

նընտա պիր մաղաղա քիւշաթըլէ նէֆիւս զէշիլին եաղը, վէ լէղիլ շարապ վէ մասա տիգա վէ էն ալէա ճինսիւտէն տէ սապուէն վէ քէզալիք էնվայի նէֆիւս գօնեաք ար վէ հաթթա Ժօրթ Սալամօն գօնեաղը տալի կէթ իրթ մէք տէ պուլունտուլունտան մէմնուէն օլմաղըլը արդու իտէն զաթլարըն թէշիլիլէր իլաթար վէ տալէթ օլունուր:

Պօղչաւ ատաւընըն պիր սէնէլիքաէն երկիրի սէնէլիլի գաւաթար էսիլի շարապար-լիլէ: Գըպըլըն տալի գումանտարիւ թէօմիլէ օլունտան շարապար պուլունտուլունտան, լիւզուլմա պալունտան զաթլարըն մա-իւմէր: օլմաղ ինզրէ, իլան օլունուր:

ՔՕՔ ՔԵՕՄԻԻԻԻ ՏԵՓՕՍՈՒ

Մեզքեր տեղեկանաւորաւ սահիպ, Յովէլաւ կարնիւնտան, պու տէֆա իտ արէլի վէ օճ գ իչուն զաթէթ տաւանըլը քօք քէօմիւար կէթ իրթմիլ օլուգ, Յընտալըտա ֆէրէս-թէճի սօգաղընտա, 11 նումիլու տիւք-քեանտա, զաթէթ էնվ ն ֆիւտանըլա ֆիւրո իթ իթ մէքաէ օլունուրըն վէ արդու իտէնըլէր իչուն ալէա ճինսաէն, մանկալ քէօմիւրիւ տալի պուլունտուլըն րադպէթլու էնալիլիլէ իւա սէթէն իլան ու պէյան իտէր:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻԻՆ
Ն Շ Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

ՃԱՆՖԵՍՃԻ ԱԻԵՏԻՍ ՊԷՅԼԵՐԵԱՆ

ՍԹԱՆՊՈԼՏՍ. ՉՍՐՇՈՒԻ ԲԵՊԻՐՏԷ ՍԱՆՏՈԼ ՊԷՏԵՍԹԷՆ ՍՕԳԱՂԸ ՆՕ. 7

Իշպու մաղաղատա սիւհան վէ բէնիլիլ ֆիւտանըլ, ճէնէղ իլին իրէթլի զու-մալարըն էն էյի վէ կիւզէլ ճինսալէրի, կրօն, ֆայլ ֆրանտէ, արմիւր մէրվէյ-եօղ, սաթէն, լիօն, բէնիլի աթլաղ, մանթօլուգ ճիչէթի գաւաթէ, կարնիլիք չըպուզլու գաւաթէ, գալէլի ֆիւտանըլ, վէ իրէթլի կընտան գաւաթէի պու-լունտուլունտան, միւրաճաթ իտէճէք քեաթֆէյի րադպէթլու մըշթէրիլէրի կէրէք էմթանըն նէֆասէթ վէ զարաթէթի, վէ կէրէք ֆիւտանըլըն էնվէնի-էթլինէ իւշնուտ օլաճաղարը պէհան օլունուր:

Օ Գ Ր Ո Ւ Ա Ս Ա Ն

ԿԱԼԱԹԱ ԵԻԻՔՍԷՔ ԳԱՆՏՐՐԸՍՏԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ԳԱՐՇԸՍԸ ՆՕ. 94

Պիւլիք ատամ իչիւն, թագըմ էյալիտէ	180 զրշ	Իչի իրէք, տէվէ թիւելու վէ եա թիւ-	
Չաթէթ բանթալօն, էէլէք	180 զրշ	թիւն վէ եալսաւ էլէթթիլիլ լէնիլիտէ	
—	—	զաթէթ սիւսիւ պիչիմիլի չուհատան բար-	220 զրշ
Չէշիալի բէնըլէրտէ սաթթրաճը թագըմ	120 զրշ	—	—
—	—	Սիւհան ֆառօնէ բէնիլիլի գօնթիւմի ի-	
Իրէք վէ եռնտան շէթիլ վէ պիչիլի կիւ-	170 զրշ	լէ զաթէթ կիւզէլ չուպու գլու բանթալօն	240 զրշ
զէլ թագըմ	170 զրշ	—	—
—	—	Պօնթուր գօնթիւմի, սիւհան վէ եա	
Կիւմիւլի վէ թիւթիւն բէնիլիտէ սիւս-	200 զրշ	գաճվ լէնիլիտէ ֆառօնէ, շէթիլէ պի	200 զրշ
իւ վէ շէթի իլէ պիչիլի կիւզէլ թա-	200 զրշ	չիմիլ կիւզլ	200 զրշ
գըմ	200 զրշ	—	—
—	—	Իրէք եէլէկ պիչիլի վէ սիւսիւ	50 զրշ
Յէվգէլատէ սիւսիւ չուպուգլու վէ շէ-	240 զրշ	—	—
թիլ իլէ պիչիլի զաթէթ կիւզէլ թագըմ	240 զրշ	Պիւլիք ատամ իչիւն, չուպուգլու գաղ-	
—	—	միւտէն Էըրթըլմաղ բանթալօն	50 զրշ
Պիւլիք ատամ իչիւն սիւհան չուհա վէ	120 զրշ	—	—
եա ֆառօնէն տաւանաղը վէ կիւզէլ	120 զրշ	Տիւզ քումաշտան չուպուգլու բանթալօն	
բարթիւմի	120 զրշ	զաթէթ պիչիլի վէ կիւզէլ	90 զրշ
—	—	—	—
Իչի իրէք, թէրզի պիչիլի, սիւսիւ բէք	2 20 զրշ		
կիւզէլ վէ բէք մօտա չուպուգլու բար-	2 20 զրշ		
թիւմի	2 20 զրշ		